

6.2.43

7/5774

T.C.
BAŞBAKANLIK
Hazine Müsteşarlığı

Sayı: B.02.1.HZN.0.13.05.02-610/
Konu: Soru Önergesi

09.02.09* 05502

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İlgi: 04.12.2008 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-9843 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile, İzmir Milletvekili Sayın Mehmet Ali SUSAM tarafından tevcih edilen 7/5774 sayılı soru önergesinin sureti ekli olarak gönderilmiş ve süresi içinde cevaplandırılması talep edilmiştir.

Söz konusu soru önergesine ilişkin olarak Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanan cevap metni ekte yer almaktadır.

Bilgileri ile gereğini arz ederim.

Mehmet ŞİMŞEK
Devlet Bakanı

EKLER:

1- Yazı (5 Sayfa)

DAĞITIM:

Bilgi: Başbakanlığa

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN MEHMET ALİ SUSAM'IN
DEVLET BAKANI SAYIN MEHMET ŞİMŞEK'E TEVCİH ETTİĞİ
7/5774 ESAS NUMARALI SORU ÖNERGESİ İLE İLGİLİ OLARAK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI TARAFINDAN HAZIRLANAN CEVAP METNİ

SORU 1: Türkiye'yi her geçen gün daha derinden etkisi altına alan bu krizden en az hasarla çıkabilmek için somut bir önlem alma yoluna gidilecek midir? Gidilecekse ne tür bir paket hazırlanmaktadır?

SORU 2: Herhangi bir önlem alınacaksa dahi bu önlemin alınması neden bu kadar uzun sürmüş ve neden bu kadar gecikilmiştir?

SORU 3: 2009'un Türkiye ekonomisinin büyümesi ve AB'nin gelir düzeyine yaklaşması açısından kayıp yıl olmaması için herhangi bir girişiminiz var mıdır? Varsa nedir?

CEVAP 1, 2, 3 : Tüm dünyayı etkisi altına alan mali krizden küresel ekonomiye entegre olmuş her ülke gibi Türkiye de olumsuz yönde etkilenmektedir. Krizin etkilerini hafifletmek amacıyla Hükümet ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından çeşitli önlemler alınmıştır. Bu önlemler aşağıda özetlenmiştir.

FİNANSMAN SAĞLANMASINA YÖNELİK ÖNLEMLER

- Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun, 5811 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 13.11.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanun ile, gerçek ve tüzel kişilere ait olup yurt dışında bulunan para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ve taşınmazların milli ekonomiye kazandırılması ve yurt içinde bulunan ancak işletmelerinin öz kaynakları içinde yer almayan bu türden varlıkların sermaye olarak konulmak suretiyle işletmelerin sermaye yapılarının güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Düzenlemeyle;
 - Gerçek veya tüzel kişilerce, 1/10/2008 tarihi itibarıyla sahip olunan ve yurt dışında bulunan; para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile varlığı kanaat verici bir belgeyle ispat edilen taşınmazların beyan edilen değerleri üzerinden yüzde 2 oranında vergi alınması,
 - Gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye'de bulunan ancak 1/10/2008 tarihi itibarıyla kanuni defter kayıtlarında işletmenin özkaynakları arasında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer

sermaye piyasası araçları ile taşınmazların beyan edilen değerleri üzerinden yüzde 5 oranında vergi alınması,

- Bu kapsamda bildirilen ve beyan edilen varlıklar hakkında, 1/1/2008 tarihinden önceki dönemlere ilişkin hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaması,
- Yurtdışında elde edilen ticari kazançların, 31 Mayıs 2009 tarihine kadar Türkiye'ye transfer edilmesi halinde gelir ve kurumlar vergisinden muaf olması kabul edilmiştir.
- Hisse senedi işlemlerinde yerli yatırımcılar için uygulanmakta olan yüzde 10'luk stopaj, 13.11.2008 tarih ve 14272 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile sıfırlanmıştır. Böylece hisse senedi stopajında yerli-yabancı ayrımı kaldırılmıştır.
- Vergi borçlarının onsekiz ay süreyle yüzde 3 faizle taksitlendirilmesi imkanı getirilmiştir.
- Mevduat garantisinin kapsamını genişletme ve sınırını artırma konusunda Bakanlar Kurulu'na yetki verilmiştir.

ÜRETİM, İSTİHDAM VE İHRACATIN DESTEKLENMESİNE YÖNELİK ÖNLEMLER

- Mayıs ayında kanunlaştırılan İstihdam Paketi Ekim ayı başında yürürlüğe girmiştir. Bu paket kapsamında işveren primi beş puan düşürülmüş genç ve kadınların istihdamına yönelik işveren primlerine beş yıl boyunca devlet desteği getirilmiştir. Ayrıca işverenin mali olmayan bazı yükümlülüklerinde de iyileşme sağlanmıştır.
- Reel sektörü desteklemek amacıyla KOBİ'lere kredi desteği verilmiştir. Bu kapsamda;
 - Esnaf ve Sanatkar Destek Kredi Programıyla imalatçı esnaf ve sanatkarlara sıfır faizli kredi desteği verilmiş, yaratılan kredi hacmi 700 milyon TL'ye ulaşmıştır.
 - İhracatçı KOBİ'lerin finansman ihtiyaçlarını karşılamak için 650 milyon Dolar hacimli sıfır faizli ihracat destek kredisi uygulaması başlatılmıştır.
 - Halk Bankası ile TOBB arasında imzalanan protokolle 800 milyon TL'si nakdi ve gayri nakdi kredi, 400 milyon Doları ise ihracat kredisi olmak üzere yaklaşık 1,5 milyar TL'lik yeni bir kredi imkanı KOBİ'lerin kullanımına sunulmuştur.

- Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası ile Ziraat Bankası arasında, sendika üyesi kuruluşlara uygun koşullarda kredi sağlanmasına ilişkin kredi protokolü imzalanmıştır.
- Kamuoyunda sicil affı olarak bilinen “Karşılıksız Çek, Protestolu Senetler ile Kredi ve Kredi Kartları Borçlarına İlişkin Kayıtların Dikkate Alınmaması Hakkındaki Kanun” Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Düzenlemeyle beraber, ilgili borçların yasanın yürürlüğe girmesinden sonra 6 ay içinde ödenmesi veya banka ve özel finans kurumlarınca yeniden yapılandırılması halinde, borcun tamamının ödenmesini müteakiben Merkez Bankası’nda tutulan kayıtlar silinecektir.
- Eximbank’ın ödenmiş sermayesi, bütçe imkanları da gözönüne alınarak, ihracatı daha fazla desteklemesini sağlayacak şekilde artırılacaktır.
- Hazine, Eximbank’a garanti ve ikraz yoluyla destek sağlayacaktır. Bu amaçla, Hazine’nin 2009 yılında sağlayabileceği toplam garanti ve ikraz limiti 1 milyar dolar artırılarak 4 milyar dolara çıkarılmıştır. Bu imkanın önemli bir bölümü ihracatın ve KOBİ’lerin finansmanına yönelik olarak kullanılacaktır.
- İhracatçılara kullandırılmak üzere belirlenmiş olan ihracat reeskont kredisi limiti 500 milyon ABD Doları artırılarak 1 milyar ABD Dolarına yükseltilmiştir. Ayrıca, ihracat reeskont kredisi uygulama esas ve şartları yeniden düzenlenerek, bu kredilere kullanım kolaylığı getirilmiştir. Bu amaçla;
 - Akreditifli işlemlerde akreditif bedelinin Merkez Bankası’na temlik edilmesi şartı kaldırılmıştır.
 - Türk Eximbank tarafından uygulanmakta olan sevk öncesi ihracat kredisi kapsamına mal mukabili ihracatın finansmanı da dahil edilmiştir.
- İhracatın finansmanında reeskonta getirilecek senetlerde, yurt dışı bankalarca ödeme garantisi verilme şartı kaldırılmış, Türk Eximbank ve diğer ticari bankaların ödeme garantisi yeterli görülmüştür.
- Başta GAP olmak üzere, bölgesel gelişme ve sosyal kalkınma projeleri için 2008-2012 döneminde 14,5 milyar TL tutarında ek finansman sağlanması öngörülmüştür.

DÖVİZ VE TL LİKİDİTESİNİN ARTIRILMASINA YÖNELİK ÖNLEMLER

- 19 Kasım 2008 tarihinde sırasıyla yüzde 16,5 ve yüzde 19,75 olan TCMB gecelik borç alma ve borç verme faiz oranları, kademeli olarak indirilerek 16 Ocak 2009 tarihinde yüzde 13 ve yüzde 15,5 seviyelerine indirilmiştir.

- Türk bankacılık sisteminde bir döviz likidite sorunu olmamasına rağmen, küresel para piyasalarındaki sorunların ülkemize olan yansımalarını sınırlamak amacıyla, 9 Ekim 2008 tarihinde Merkez Bankası kendi nezdindeki Döviz Depo Piyasasında aracılık faaliyetlerine yeniden başlamıştır. Böylece, bankaların Merkez Bankası aracılığı ile birbirlerinden ABD Doları ve euro üzerinden döviz borç alıp vermelerine olanak sağlanmıştır. Ayrıca, bankaların bilanço büyüklükleri dikkate alınarak Döviz ve Efektif Piyasaları işlem yapma limitleri 14 Ekim 2008 tarihinde 5.4 milyar ABD Dolarına, 23 Ekim 2008 tarihinde ise 10,8 milyar ABD Dolarına yükseltilmiştir.
- Merkez Bankası'nca yapılan döviz alım ihalelerine 16 Ekim 2008 itibariyle ara verilmiş, sağlıklı fiyat oluşumlarının önlenmesi amacıyla 24 Ekim 2008 tarihinde döviz satım ihalelerine başlanmıştır. Döviz piyasasındaki derinliğe ilişkin kaygıların azalması ile beraber döviz satım ihalelerine 30 Ekim 2008 tarihinde son verilmiştir.
- Bankalararası döviz piyasasında döviz likiditesi akışkanlığının artırılmasını sağlayarak finansal sistemdeki akışkanlığı ve kredi piyasalarının etkin çalışmasını desteklemek amacıyla, 21 Kasım 2008 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere;
 - Bankaların, Döviz ve Efektif Piyasaları - Döviz Depo Piyasası'nda kendilerine tanınan borçlanma limitleri çerçevesinde ABD Doları ve euro cinsinden Merkez Bankası'ndan alabilecekleri döviz depolarının vadesi 1 haftadan 1 aya yükseltilmiş,
 - Söz konusu piyasada yüzde 10 olarak belirlenmiş borç verme faiz oranları ABD Doları için yüzde 7'ye ve euro için yüzde 9'a düşürülmüştür.
- Yüzde 11 olan yabancı para zorunlu karşılık oranı 2 puan azaltılarak yüzde 9 düzeyine indirilmiştir. Yabancı para zorunlu karşılık oranında yapılan bu indirimle bankacılık sistemine yaklaşık 2,5 milyar ABD Doları ek döviz likiditesi sağlanmıştır.
- Türk Lirası mevduatı ve kredileri teşvik etmek amacıyla yabancı para zorunlu karşılıklara faiz ödenmesi uygulamasına son verilmiş, Türk parası zorunlu karşılıkların faiz oranı ise artırılmıştır. Bu çerçevede, Türk parası zorunlu karşılıklara ödenen faiz oranı Merkez Bankası gecelik borçlanma faiz oranının yüzde 75'i seviyesinden 80'i seviyesine çıkarılmıştır.
- Hazine'nin, iç piyasada yatırımcı tabanını genişletmek amacıyla hasılat payına ve temettü gelirlerine endeksli tahviller gibi yeni finansman araçları kullanması

öngörölmüş ve bu kapsamda 28.01.2009 tarihinde Gelire Endeksli Senet (GES) ihracı gerçekleştirilmiştir. Söz konusu senetlerin getirileri, Kamu İktisadi Teşebbüsü statüsündeki Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), Devlet Malzeme Ofisi (DMO), Devlet Hava Meydanları İşletmeleri (DHMI) ve Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğünden (KIYEM) bütçeye aktarılan hasılat paylarına endekslidir.

Türkiye ekonomisi, krizden kısa vadede bir miktar olumsuz etkilenebilecektir. Ancak alınan önlemler sayesinde, küresel mali krizin ölkemize olan etkisinin asgari düzeyde kalması beklenmektedir. Mali krize bağılı olarak yaşanan olumsuz gelişmeler ölkemizin refahının ve rekabet gücünün artırılması gibi orta ve uzun vadeli hedeflerimiz ile Avrupa Birliği'ne üyelik yönünde devam eden çalışmalarımızı etkilemeyecektir. Küresel ekonomide gerçekleşecek bir toparlanma ile birlikte, ekonomimizin uzun dönem performansına yaklaşması beklenmektedir. Diğer taraftan, Hükümet ve Merkez Bankası ihtiyaçlar doğrultusunda yeni önlemler almaya devam edecektir.